

Liite 2:

OSAAVA -OHJELMAN KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI

1. Hankkeen nimi

Osaava Verme. Uusille opettajille tarkoitetun vertaismentorointiohjelman käynnistäminen ja toimeenpano

2. Avustuksen hakija (hallinnollisesti vastuullinen verkoston jäsen)

Koulutuksen järjestäjä ja yhteystiedot
Hannu Heikkinen, erikoistutkija
Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

3. Verkoston muut jäsenet ja yhdyshenkilöt

Haaga-Helia ammatillinen opettajakorkeakoulu
Ilkka Uronen, projektipäällikkö

HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Martti Majuri, tutkimuspäällikkö

Itä-Suomen yliopisto
Pertti Väisänen, professori

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu
Jari Aho, koulutus suunnittelija

Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos
Pentti Moilanen, professori

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Juha Hakala, professori

Lapin yliopisto
Anneli Lauriala, professori

Oulun yliopisto
Eila Estola, erikoistutkija

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu
Aila Paaso, koulutus päällikkö

Tampereen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu
Jori Leskelä. FT

Tampereen yliopisto
Veli-Matti Värri, professori

Turun yliopisto
Soili Keskinen, professori, johtaja

Åbo Akademi
Jessica Aspfors, doktorant

4. Verkoston muut mahdolliset yhteistyökumppanit

Muut yhteistyökumppanit

Haaga-Helia ammatillisen opettajakorkeakoulun alueelliset yhteistyökumppanit:
Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos, Helsingin tekniikan alan oppilaitos, Porvoon ammattiopisto, Helsingin palvelualojen oppilaitos

HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun alueelliset yhteistyökumppanit:
Koulutuskeskus Salpaus, WinNova, Koulutuskeskus Tavastia, Jalasjärven AKK

Itä-Suomen yliopiston alueelliset yhteistyökumppanit:
Liperi, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Mikkeli, Mäntyharju, Vantaa

Jyväskylän ammattikorkeakoulun, ammatillisen opettajakorkeakoulun alueelliset yhteistyökumppanit:

Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto, Jyväskylän ammattiopisto, Pohjois-Karjalan ky Pohjois-Karjalan aikuisopisto, Ylä-Savon ammattiopisto, Pohjois-Karjalan ky AmoNi, Pohjois-Karjalan ky TUO-hanke, Jyväskylän aikuisopisto

Väli-Suomen klusterin (Tampereen yliopiston, Jyväskylän yliopiston ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen) alueelliset yhteistyökumppanit

Jyväskylä, Muurame, Laukaa, Saarijärvi, Seinäjoki, Ylöjärvi, Lempäälä, Pirkkala, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä

Pohjois-Suomen klusterin (Lapin yliopiston ja Oulun yliopiston) alueelliset yhteistyökumppanit:

Oulu, Kiiminki, Ranua, Tornio, Kittilä, Rovaniemi

Oulun seudun ammattikorkeakoulun, ammatillisen opettajakorkeakoulun alueelliset yhteistyökumppanit:

Oulun seudun ammattiopisto, Oulun Diakoniaopisto

Tampereen ammattikorkeakoulun, ammatillisen opettajakorkeakoulun alueelliset yhteistyökumppanit:

Pirkanmaan ammattiopisto, Pirkanmaan aikuisopisto, Pirkanmaan koulutus konserni-kuntayhtymä, Tampereen ammattiopisto

Turun yliopiston alueelliset yhteistyökumppanit:

Rauman Normaalikoulu, Turun normaalikoulu, Ulvila, Eurajoki, Laitila, Lieto, Pori, Harjavalta, Turku, Rauma

Åbo Akademin alueelliset yhteistyökumppanit:

Turku, Kauniainen, Vaasa, Kirkkonummi, Porvoo, Hanko, Espoo, Maarianhamina

5. Hankkeen tavoitteet ja niiden saavuttamisen arviointi

5.1 Tavoitteet

- Tarjota ammatillista tukea uudessa työssä aloittaville (noin 2-5 vuotta työssä olleille) opetusalan työntekijöille mentoroinnin ja vertaistuen avulla
- Täydentää ammatillista osaamista siten, että koulutus muodostaa mielekkään jatkumon täydentäen kelpoisuuteen johtavassa koulutuksessa saavutettua tietoa ja osaamista
- Tukea verkostoitumista nuorten opettajien tuen kansalliseksi kehittämiseksi opettajankoulutusta antavien yliopistojen ja ammatillisten opettajakorkeakoulujen, koulutuksen järjestäjien (kuntien ja kuntayhtymien), koulujen ja oppilaitosten sekä kansainvälisen ja kansallisen mentorointia koskevan tutkimus- ja kehittämistyön kesken

5.2 Koordinaattorin arviointi tavoitteiden saavuttamisesta

Hanke etenee suunnitelman mukaisesti. Määrälliset tavoitteet on saavutettu kaikkien partnerien osalta, mutta toteutuneessa volyymissa on varsin suuria eroja. Mentorien koulutus on käynnistynyt kaikissa opettajankoulutusta antavissa yksiköissä suunnitelmien mukaisesti. Mentorointiryhmät ovat valtaosin käynnistyneet, mutta joillakin alueilla liikkeellelähtö on ollut hidasta. Tavoitteena oli käynnistää ryhmät syyslukukauden aikana, mutta joillakin alueilla ryhmiä käynnistyy vielä kevätlukukauden puolella (ks. Liite 1.)

5.3 Verkoston ja sen yhteistyökumppaneiden arviointi tavoitteiden saavuttamisesta

Tammikuussa 2011 Koulutuksen tutkimuslaitoksen tutkijat Hannu Heikkinen ja Hannu Jokinen käyvät arviointikeskustelukierroksen kaikkien partnereiden kanssa. Tämä laadullinen arviointitieto yhdessä määrällisen tiedon kanssa analysoidaan ohjausryhmässä, joka kokoontuu 8.2.2011 arvioimaan tähän mennessä saavutettuja kokemuksia ja kerättyä tietoa hankkeen vaikuttavuudesta.

5.4 Keskeiset kehittämishaasteet jatkossa

Työehdot:

- mentoroinnin huomioiminen työehdoista sovittaessa, mm. mentoreille maksettavien palkkioiden yhdenmukaistaminen ja mentorointiryhmään osallistumisen muodollinen tunnustaminen täydennyskoulutukseksi (mm. yleisopetuksen VESO-järjestelmässä)

Tiedottaminen ja yhteistyö:

- yhteistyö opettajankoulutusta antavien yksiköiden, täydennyskoulutusyksiköiden ja koulutuksen järjestäjien (kunnat, kuntayhtymät) kanssa - sisäinen tiedottaminen opettajankoulutusta antavissa yksiköissä
- induktiovaiheen parempi huomioiminen opettajankoulutuksen opetussuunnitelmissa
- koordinoinnin tehostaminen alueellisten OSAAVA-ohjelman hankkeiden kanssa

Toiminnan laajentaminen:

- uutena mukaan Helsingin yliopisto

Käynnistyneen toiminnan ylläpito:

- kehittämistyön tukeminen alueilla, joissa toiminta on käynnistynyt

6. Kuvaus toteutuneesta kehittämistoiminnasta (rakenteet ja käytännöt)

6.1 Verkoston toiminta ja laajuus

Verkosto on maanlaajuisesti kattava siten, että kaikki opettajankoulutusta antavat yksiköt ovat siinä mukana. Helsingin yliopiston osalta toiminta käynnistyy vasta syksyllä 2011, mutta sen edustaja on jo nyt ohjausryhmässä. Mukana on myös OAJ:n ja SOOL:n edustaja. Jokainen opettajankoulutusta antava yksikkö on valinnut partnerikseen koulutuksen järjestäjiä (kunnat, kuntayhtymät) omalta toiminta-alueeltaan. Yleiskuvaus verkoston toiminta-alueesta on liitteenä 4.

Mentoroinnin järjestäminen toteutetaan yhteistyöverkostossa, johon kuuluvat (1.) Koulutuksen tutkimuslaitos, (2.) mainitut opettajankoulutusta järjestävät yliopistot ja ammatilliset opettajakorkeakoulut (3.) koulutuksen järjestäjät (kunnat, kuntainliitot, ammatilliset koulutuskuntayhtymät) sekä (4.) koulut ja oppilaitokset. Näiden toimijoiden kesken vastuut jakautuvat seuraavasti:

1. Koulutuksen tutkimuslaitos

- toiminnasta vastaavana organisaatio
- hankkeen suunnittelu ja koordinointi
- tiedottaminen yhteistyössä Opetusministeriön sekä Aluehallintoviranomaisten kanssa
- mentoreiden koulutuksen ja vertaistuen järjestäminen valtakunnallisesti
- valtakunnallinen koulutusseminaari uusille mentoreille syyskuussa 2010
- koulutus- ja tukimateriaalin tuottaminen
 - kirjallinen materiaali (VERME-kirja)
 - verkkosivut
- kokonaisvastuu hankkeen taloudesta
 - voimavarojen edelleen jakaminen opettajankoulutusta järjestäville yksiköille alueellisten suunnitelmien pohjalta
- kokonaisvastuu hankkeen seurannasta ja raportoinnista
 - arviointi- ja seurantatiedon kerääminen
 - arviontiseminaarien järjestäminen

2. Opettajankoulutusta järjestävät yliopistot ja ammatilliset opettajakorkeakoulut

- opettajankoulutuksen jatkumoajattelun huomioiminen kelpoisuuteen johtavassa koulutuksessa
- alueellisen mentorien koulutuksen ja tuen järjestäminen myöhemmin tarkennettavien alueellisten suunnitelmien pohjalta yhteistyössä Koulutuksen tutkimuslaitoksen kanssa:
 - alueelliset koulutusseminaarit ja mentoreiden vertaistapaamiset
 - mahdolliset verkkopohjaiset oppimisympäristöt
 -

3. Koulutuksen järjestäjät (kunnat, koulutuskuntayhtymät)

- vertaisryhmämentoroinnista tiedottaminen kouluille ja oppilaitoksille sekä uusille opettajille
- mentorien rekrytoiminen omalta alueelta
- korvausten maksaminen mentoreille ryhmän vetämisestä (palkka, matkat)
- ryhmiin ilmoittautumisten kokoaminen keskitetysti
- ryhmiin jakaminen
- tilojen tarjoaminen kokoontuville ryhmille
-

4. Koulut ja oppilaitokset

- vertaisryhmämentoroinnista tiedottaminen omalle henkilöstölle, mukaan lukien opettajat, koulunkäyntiavustajat
- tilojen tarjoaminen kokoontuville ryhmille yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa

7. Arviointi toteutuneesta kehittämistoiminnasta (rakenteet ja käytännöt)

7.1 Toiminnan vakiinnuttaminen

Toiminta on vakiintunut parhaiten Jyväskylän, Kokkolan, Oulun ja Tampereen seuduilla, joilla toimintaa on harjoitettu aikaisempien hankkeiden muodossa. Erityisesti Kokkolassa menetelmä on vakiintunut osaksi koulutoimen käytänteitä. Haasteita on uusilla alueilla, jotka ovat tulleet mukaan syksyllä 2010.

8. Kuvaus järjestetystä koulutuksesta / osaamisen lisäämisen toimista

8.1 Koulutuksen / toiminnan tavoitteet, sisällöt ja toteutustavat

Mentorointiryhmät tapaavat iltapäivisin noin kerran kuussa (6-8 kertaa lukuvuodessa) 1,5 – 3 tuntia kerrallaan. Ryhmät tekevät suunnitelman koko vuodelle, jossa määritellään tapaamisajat ja alustavat teemat. Alueellinen opettajankoulutusta antava yksikkö ottaa vastaan ryhmien tekemät toimintasuunnitelmat ja opettajankoulutusta antavat yksiköt keräävät tietoa valtakunnallista seuranta varten. Ryhmien vetäjiksi koulutetaan mentoreita alueellisesti. Mentorien koulutus alkoi syyskuussa 2010 järjestetyllä valtakunnallisella koulutusseminaarilla, joka pidettiin Jyväskylässä. Tämän jälkeen mentoreiden koulutusta ja tukea on järjestetty alueellisesti (liite 4).

8.2 Kuvaus palautekäytännöistä ja kerätystä palautteesta

Koulutuksen tutkimuslaitos on järjestänyt verkkokyselyn, jossa palautetietoa kerätään sekä mentoreilta että ryhmiin osallistuvilta opetusalan henkilöstöltä. Mentoreille suunnattu kysely avattiin verkossa marraskuussa 2010, ja siihen on vastannut noin 90 % mentoreista arviointihetkellä (11.1.2011). Ryhmiin osallistuville kysely avataan tammi-helmikuun vaihteessa 2010. Verkoston partnereilta on kerätty väliaikatietaa ja palautetta marraskuussa sekä joulukuussa 2010, ja tammikuussa 2011 käydään arviointikeskustelut jokaisen partnerin osalta KTL:n edustajien ja opettajankoulutusta antavien yksiköiden välillä (Liite 3.)

9. Hankkeeseen osallistuneen kohderyhmän koko (hlö lkm) ja koulutettavatöypäivät (Ktpv) 31.12.2010 mennessä

Hankkeeseen on osallistunut 141 mentoria ja yli 600 mentorointiryhmäläistä (Liite 2.)

Koulutettavatöypäiviä mentoreilla oli 584 ja mentorointiryhmiin osallistuvilla 351,5 (703 x 0,5 pvää) (Liite 1.)

10. Vapaamuotoinen muu palaute

Koulutuksen järjestäjien sitoutuminen uusien opettajien tukemiseen vaihtelee erittäin paljon. Joissakin kunnissa uusien opettajien tukeminen nähdään ei pelkästään tarpeettomaksi, vaan jopa ”vääräksi signaaliksi” kunnan taholta. Tämä tuli esille erään kunnan kanssa käydyssä yhteistyöneuvottelussa kesällä 2010, jossa koulutoimesta vastaava viranomainen näki, että olisi väärin osoittaa tukea sijaisille tai määräaikaisessa tehtävässä toimivalle opettajalle, koska heille ei voida taata työn jatkumista kunnassa.

Sijoitus uusien opettajien täydennyskoulutukseen nähdään joissakin kunnissa kannattamattomana investointina, koska se kohdentuu luonnostaan väliaikaisessa työsuhteessa oleville. Nämä havainnot koskevat täydennyskoulutuksen tarjoamista yleensäkin määräaikaisille. Eräissä kunnassa päteväksi ja soveliaaksi tunnettu opettaja ilmoittautui vapaaehtoiseksi mentorointiryhmän vetäjäksi, mutta kunta ei lähettänyt häntä koulutukseen mainittuun syyhyn vedoten. Havaintomme osoittavat vakavan rakenteellisen ongelman uusien, sijaisena tai määräaikaisena toimivien opettajien täydennyskoulutuksessa: kunnilla on suuri kiusaus jättää heidät täydennyskoulutuksen ulkopuolelle.

Paikka ja päiväys	Allekirjoitus (henkilön, jolla on nimenkirjoitusoikeus)
Jyväskylä 12.1.2011	Nimenselvennys Jouni Välijärvi

Liitteet

1. Koulutettavatyöpäivät
2. Hankkeeseen osallistuvan kohderyhmän koko

LIITE 1.

Koulutettavatyöpäivät

Mentorointiryhmiin osallistuvat

Koulutuksen kesto (x 0,5 päivää)

Opettajankoulutus- yksikkö:	Esi- opetus	Perus- koulu	Lukio	Amm. peruskoulutus	Amm. aikuiskoulutus	Vapaa sivistys -työ	Muu	YHT. (0,5pv ää)
Haaga-Helia				66			23	89
HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu				36	16			52
JAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu		36	16	81	32			165
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä/Oulun seudun ammattikorkeakoulu				53			1	54
TAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu				18				18
Itä-Suomen yliopisto		55						55
Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö	3	46	1			2	16*	68
Åbo Akademi		50	1					51
Pohjois-Suomen klusteri		24	1					25
Väli-Suomen klusteri		92	26				8*	126
YHT (0,5 päivää)	3	303	45	254	48	2	48	703

*erityisopetus

Mentorit

Koulutuksen kesto (x 1 päivää)

Opettajankoulutus-	Esi-	Perus-	Lukio	Amm.	Amm.	Vapaa	Muu	YHT.
--------------------	------	--------	-------	------	------	-------	-----	------

yksikkö:	opetus	koulu		peruskoulutus	aikuiskoulutus	sivistys -työ		(1 pivää)
Haaga-Helia				40				40
HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu				60	6			66

Osaava Verme

JAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu				54	18		6	78
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä/Oulun seudun ammattikorkeakoulu				60				60
TAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu				36				36
Itä-Suomen yliopisto		60						60
Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö	5	50					5	60
Åbo Akademi		40						40
Pohjois-Suomen klusteri		32	8				8*	48
Väli-Suomen klusteri		90	6					96
YHT. (1 päivää)	5	272	14	250	24		19	584

* koulunkäyntiavustajat

Liite 2:

Koulutuksen järjestäjä	Mentorit	Mentorointiryhmät	Ryhmässä osallistujia
Ammatilliset opettajakorkeakoulut	53	37	217–228
HAAGA HELIA Ammatillinen opettajakorkeakoulu	11	7	45-50
HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu	10	9	57–60
JAMK ammatillinen opettajakorkeakoulu	13	8	50
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu	10	10	50–53
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu oy	9	3	15
Yliopistojen opettajankoulutusyksiköt	60	48	243
Itä-Suomen yliopisto	9	6	38
Pohjois-Suomen klusteri: Lapin ja Oulun yliopisto	12	8	40
Turun yliopisto	11	9	38

			Hankkeeseen
Väli-Suomen klusteri:	13	11	67
Jyväskylän yliopisto, Tampereen yliopisto & Kokkolan yliopistokeskus Chydenius	+	+	+
	5	5	28
Åbo Akademi	10	10	38
Verme 2008–2010	28	26	142
Yhteensä	141	111	602–613